

Reakcje społeczne na przyjęcie przez Komisję Europejską opinii o praworządności w Polsce

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Trzynastego stycznia Komisja Europejska uruchomiła wobec Polski mechanizm monitoringu ochrony państwa prawnego. Wszczęcie tej procedury umożliwiła przyjęty w marcu 2014 roku przez Komisję Europejską dokument „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności”¹. Ma on uzupełniać traktatowe mechanizmy prawne (mechanizmy zapobiegawcze i mechanizmy sankcji zawarte w art. 7 ust. 1 Traktatu UE) służące zachowaniu praworządności w krajach członkowskich. Nowe ramy mają służyć podejmowaniu działań w sytuacji, kiedy istnieją – jak zapisano w dokumencie – *wyraźne oznaki systemowego zagrożenia dla praworządności w państwie*. Procedura może składać się z trzech etapów: oceny przez Komisję ewentualnych zagrożeń dla praworządności, sformułowania zaleceń dla danego państwa oraz monitorowania działań podjętych przez państwo w odpowiedzi na zalecenia Komisji.

Pierwszego czerwca Komisja Europejska przyjęła opinię w sprawie praworządności w Polsce, będącą pierwszym krokiem wdrożonej w styczniu procedury. Wiadomo, że w przesłanej polskiemu rządowi poufnej opinii Komisja wyraża swoje zastrzeżenia wobec mianowania sędziów Trybunału Konstytucyjnego, nowelizacji ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 22 grudnia 2015 roku oraz wykonywania wyroków Trybunału dotyczących tych kwestii, a także skuteczności procesu stwierdzania zgodności z Konstytucją RP aktów prawnych przyjętych w 2016 roku². Zgodnie z procedurą, polskie władze mają teraz przekazać swoje uwagi do opinii KE.

¹ Komunikat KE w języku polskim dostępny na stronie <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=PL&f=ST%207632%202014%20INIT>

² Komunikat prasowy KE w języku polskim dostępny na stronie http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2015_pl.htm

Wszczęcie procedury monitorowania praworządności w Polsce wzbudziło w polskim społeczeństwie kontrowersje. W badaniu CBOS realizowanym na początku lutego, a więc po uruchomieniu unijnej procedury kontroli praworządności, ale jeszcze przed wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającym niekonstytucyjność przyjętej w grudniu tzw. ustawy naprawczej, praktycznie tyle samo osób przyznawało, że decyzja Komisji o monitorowaniu sytuacji w Polsce była uzasadniona (37%), co postrzegało ją jako nieuzasadnioną (36%). Motywy działania KE także nie były jednoznacznie oceniane, jednak nieco częstszy był pogląd, że decyzja Komisji była podyktowana niechęcią do PiS-u i wynikała z braku dostatecznej wiedzy o sytuacji w Polsce (42%), niż przekonanie, że wynikała ona jedynie z troski o praworządność w naszym kraju (35%)³.

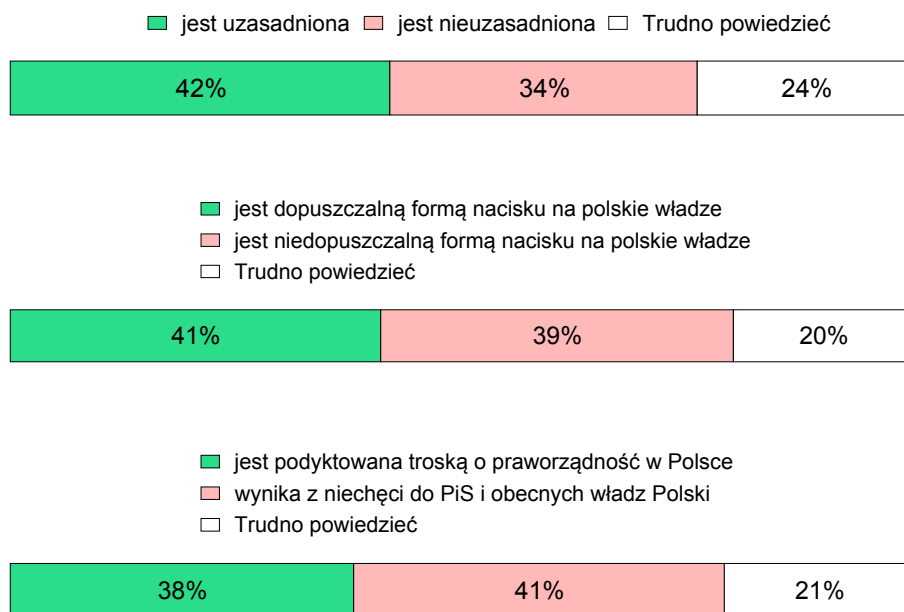
Obecnie, kiedy z jednej strony doszło do eskalacji konfliktu i Polsce grozi chaos prawny, z drugiej zaś zarówno ze strony rządu, jak i opozycji wysyłane są sygnały o chęci znalezienia kompromisu wokół Trybunału, opinie o zaangażowaniu Komisji Europejskiej stosunkowo niewiele się zmieniły, choć jest ono dziś⁴ – jak się wydaje – oceniane z nieco większym zrozumieniem niż cztery miesiące temu.

Ponad dwie piąte ogółu badanych (42%) uważa, że krytyczna dla Polski opinia Komisji Europejskiej, mówiąca o zagrożeniu praworządności w naszym kraju, jest uzasadniona. Jako nieuzasadnioną ocenia ją co trzeci ankietowany (34%). Prawie jedna czwarta respondentów (24%) nie ma w tej kwestii jednoznacznej opinii. Jeszcze więcej kontrowersji niż zasadność zastrzeżeń wysuwanych przez Komisję wobec Polski budzi ocena dopuszczalności oraz motywów jej działań. Niemal tyle samo osób postrzega przekazanie krytycznej wobec Polski opinii jako dopuszczalną formę nacisku na polskie władze (41%), co określa ją jako niedopuszczalną (39%). Tylko minimalnie więcej badanych uważa, że krytyczna ocena Komisji Europejskiej wynika z niechęci do PiS i obecnych władz Polski (41%), niż sądzi, że jest podyktowana troską o praworządność w Polsce (38%).

³ Por. komunikat CBOS „Polska w Unii Europejskiej”, luty 2016 (oprac. B. Roguska).

⁴ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (313) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 czerwca 2016 roku na liczącej 1002 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. KOMISJA EUROPEJSKA WYSLAŁA POLSKIM WŁADZOM KRYTYCZNĄ DLA POLSKI OPINIĘ, W KTÓREJ MÓWI SIĘ O ZAGROŻENIU PRAWORZĄDNOŚCI W NASZYM KRAJU. CZY, PANA(I) ZDANIEM, OPINIA KOMISJI EUROPEJSKIEJ:

Reakcje na opinię Komisji Europejskiej zależą przede wszystkim od orientacji politycznej i partyjnej badanych. Większość osób deklarujących lewicowe poglądy polityczne uważa, że opinia Komisji nie tylko ma uzasadnienie (76%), ale także stanowi dopuszczalną formę nacisku na polskie władze (70%) oraz jest podyktowana troską o stan praworządności w Polsce (67%). Odwrotnie sądzą badani identyfikujący się z prawicą: większość z nich ocenia opinię przyjętą przez Komisję Europejską jako nieuzasadnioną (59%), będącą niedopuszczalną formą wywierania presji na polskie władze (60%) oraz wynikającą z niechęci do PiS i obecnych władz Polski (63%).

Polityczne podziały jeszcze ostrzej zarysowują się w ocenach elektoratów partyjnych. Najmniej wątpliwości co do pozytywnych intencji działania Komisji Europejskiej oraz zasadności i dopuszczalności przyjętej przez nią opinii mają zwolennicy Nowoczesnej. Pozytywnie odbiera działanie Komisji Europejskiej większość sympatyków PO i SLD. Krańcowo odmiennie postrzegają opinię przygotowaną przez Komisję zadeklarowani wyborcy PiS – w ocenie większości z nich jest ona nieuzasadniona, stanowi niedopuszczalną formę wywierania presji na polskie władze oraz wynika z niechęci do rządzącej w Polsce partii. W elektoracie Kukiz'15 opinia Komisji Europejskiej budzi niejednoznaczne reakcje.

Tabela 1

Potencjalne elektoraty	Komisja Europejska wysłała polskim władzom krytyczną dla Polski opinię, w której mówi się o zagrożeniu praworządności w naszym kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, opinia Komisji Europejskiej:		
	jest uzasadniona	jest nieuzasadniona	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowoczesna Ryszarda Petru	90	5	5
SLD	79	12	9
PO	72	13	15
Kukiz'15	36	40	24
PiS (wraz z SP i PR)	9	73	18

Tabela 2

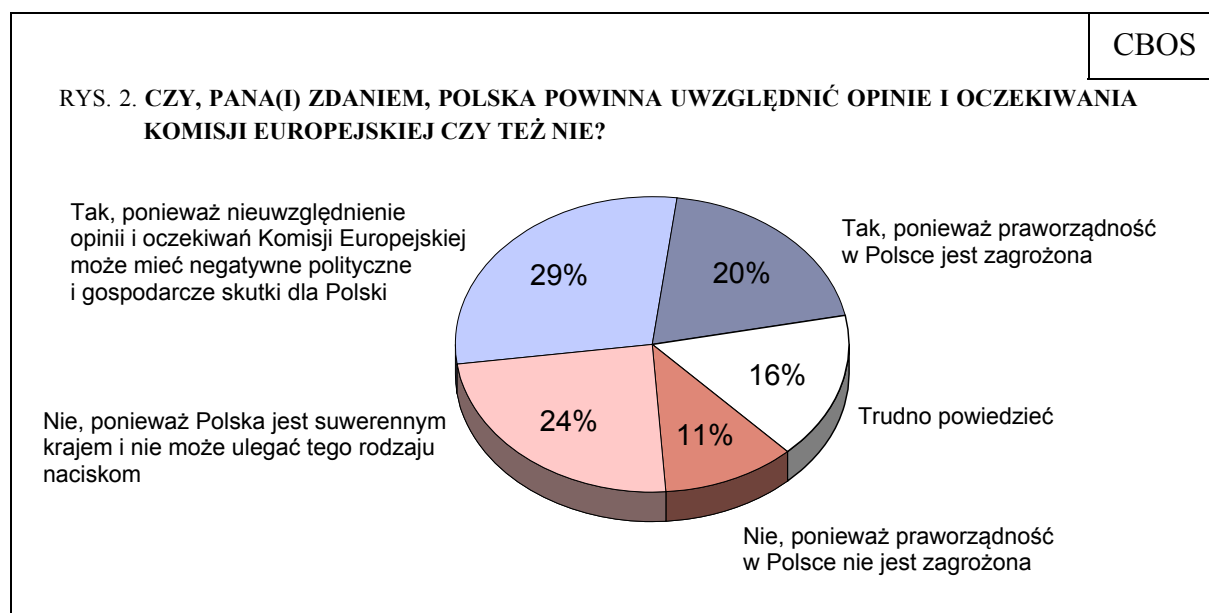
Potencjalne elektoraty	Komisja Europejska wysłała polskim władzom krytyczną dla Polski opinię, w której mówi się o zagrożeniu praworządności w naszym kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, opinia Komisji Europejskiej:		
	jest dopuszczalną formą nacisku na polskie władze	jest niedopuszczalną formą nacisku na polskie władze	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowoczesna Ryszarda Petru	80	12	7
SLD	71	25	4
PO	67	24	9
Kukiz'15	44	48	8
PiS (wraz z SP i PR)	10	75	15

Tabela 3

Potencjalne elektoraty	Komisja Europejska wysłała polskim władzom krytyczną dla Polski opinię, w której mówi się o zagrożeniu praworządności w naszym kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, opinia Komisji Europejskiej:		
	jest podyktowana troską o praworządność w Polsce	wynika z niechęci do PiS i obecnych władz Polski	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowoczesna Ryszarda Petru	80	13	7
SLD	65	24	11
PO	60	25	14
Kukiz'15	42	40	18
PiS (wraz z SP i PR)	9	80	12

Generalnie z większym zrozumieniem i akceptacją reagują na krytyczną wobec Polski opinię Komisji Europejskiej kobiety niż mężczyźni (zob. tabele aneksowe). Pozytywnie odbierają ją przede wszystkim badani w wieku od 25 do 44 lat, mieszkańcy dużych miast (głównie liczących co najmniej 500 tys. ludności), osoby najlepiej wykształcone i sytuowane, respondenci nieuczestniczący w praktykach religijnych lub praktykujący sporadycznie. Szczególnie krytyczni wobec opinii Komisji Europejskiej są badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym, rolnicy oraz osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu.

Ogółem prawie połowa badanych (49%) uważa, że Polska powinna uwzględnić opinie i oczekiwania Komisji Europejskiej. Przeciwnego zdania jest nieco ponad jedna trzecia (35%). Z rozkładu wskazań dotyczących argumentów i racji stojących za uwzględnieniem bądź odrzuceniem opinii Komisji Europejskiej wynika, że Polacy w większym stopniu biorą pod uwagę międzynarodowy kontekst sytuacji w Polsce, w mniejszym stopniu natomiast odnoszą się do stanu praworządności w naszym kraju. I tak osoby przekonane, że Polska powinna uwzględnić opinie i oczekiwania Komisji Europejskiej, częściej posługują się argumentem, że brak pozytywnej reakcji ze strony Polski może mieć dla naszego kraju negatywne skutki polityczne i gospodarcze, niż wskazują, że praworządność w Polsce jest zagrożona. Z kolei badani stojący na stanowisku, że nasz kraj nie powinien uwzględniać oczekiwań Komisji Europejskiej, częściej argumentują, że Polska jest suwerennym państwem i nie może ulegać zewnętrznym naciskom, niż wyrażają przekonanie o braku zagrożeń dla praworządności w naszym kraju.

Opinie w tej kwestii różnicuje przede wszystkim orientacja polityczna i partyjna. Sympatycy lewicy dość powszechnie opowiadają się za uwzględnieniem opinii Komisji Europejskiej, równie często wskazując na możliwe negatywne polityczne i gospodarcze skutki jej odrzucenia, co na zagrożenie praworządności w Polsce (po 39%). Opinie badanych identyfikujących się z prawicą są mniej jednoznaczne, choć większość z nich uważa, że Polska nie powinna uwzględniać opinii Komisji Europejskiej, przy czym dwukrotnie częściej powołują się na suwerenność Polski i niezgodę na uleganie zewnętrznej presji (38%) niż

na brak zagrożenia dla praworządności (19%). Osoby deklarujące centrowe poglądy polityczne lub niepotrafiące ich określić częściej są za uwzględnieniem oczekiwań Komisji niż za ich odrzuceniem, ale, co znamienne, bardziej przekonuje je argument o ewentualnych niekorzystnych skutkach wchodzenia w konflikt z Komisją Europejską niż argument o zagrożonej praworządności w naszym kraju.

W elektoratach partyjnych za uwzględnieniem opinii i oczekiwań Komisji Europejskiej jest zdecydowana większość sympatyków Nowoczesnej, PO i SLD, dla których argument o zagrożeniu praworządności w Polsce jest nie mniej ważny niż obawy przed negatywnymi skutkami odrzucenia stanowiska Komisji. Za uwzględnieniem opinii Komisji jest także większość zwolenników ruchu Kukiz'15, choć w ich przypadku dominującym motywem są obawy, że opór może mieć dla naszego kraju negatywne skutki polityczne i gospodarcze. Przeciwnie stanowisko zajmują sympatycy PiS, którzy przede wszystkim argumentują, że Polska jest suwerennym krajem i nie może ulegać zewnętrznym naciskom.

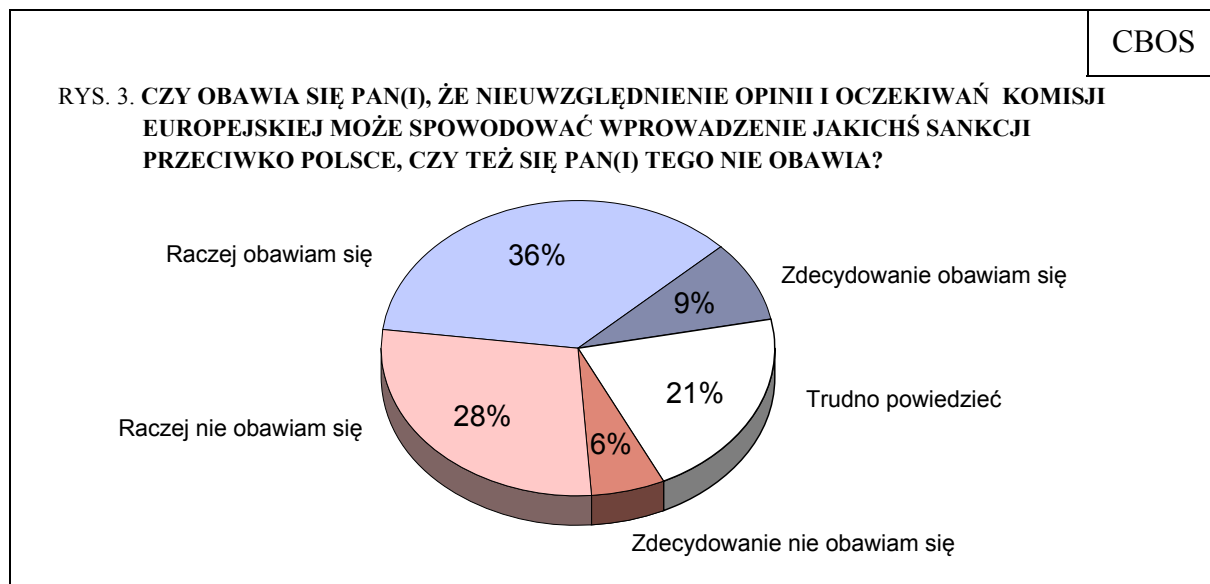
Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna uwzględnić opinie i oczekiwania Komisji Europejskiej czy też nie?				
	Tak, ponieważ praworządność w Polsce jest zagrożona	Tak, ponieważ nieuwzględnienie opinii i oczekiwań Komisji Europejskiej może mieć negatywne polityczne i gospodarcze skutki dla Polski	Nie, ponieważ Polska jest suwerennym krajem i nie może ulegać tego rodzaju naciskom	Nie, ponieważ praworządność w Polsce nie jest zagrożona	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Nowoczesna Ryszarda Petru	47	43	3	1	6
SLD	44	40	5	9	2
PO	39	38	12	6	5
Kukiz'15	17	46	26	7	4
PiS (wraz z SP i PR)	2	14	48	24	12

Wśród ewentualnych negatywnych następstw niespełnienia oczekiwań Komisji Europejskiej i braku porozumienia w sprawie Trybunału Konstytucyjnego wymienia się nałożenie sankcji na Polskę. Jest to możliwe na podstawie art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej, w którym mówi się, że Rada Europejska *stanowiąc większością kwalifikowaną, może zdecydować o zawieszeniu niektórych praw wynikających ze stosowania Traktatów dla [...]*

państwa członkowskiego, łącznie z prawem do głosowania przedstawiciela rządu tego państwa członkowskiego w Radzie⁵.

Ogółem prawie połowa dorosłych Polaków (45%) obawia się, że nieuwzględnienie opinii i oczekiwań Komisji Europejskiej może spowodować wprowadzenie jakichś sankcji przeciwko Polsce. Brak tego rodzaju obaw deklaruje jedna trzecia (34%).

Także w tej kwestii opinie zależą przede wszystkim od poglądów politycznych i preferencji partyjnych. Groźbę nałożenia na Polskę sankcji dostrzegają głównie badani identyfikujący się z lewicą (64%), choć i wśród sympatyków prawicy obawy tego rodzaju nie są odosobnione (37%).

W elektoratach partyjnych wprowadzenia sankcji najczęściej obawiają się potencjalni wyborcy Nowoczesnej, a także większość zwolenników SLD, Kukiz'15 i PO.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Czy obawia się Pan(i), że nieuwzględnienie opinii i oczekiwań Komisji Europejskiej może spowodować wprowadzenie jakichś sankcji przeciwko Polsce, czy też się Pan(i) tego nie obawia?		
	Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowoczesna Ryszarda Petru	72	14	14
SLD	63	23	14
Kukiz'15	58	34	8
PO	56	27	17
PiS (wraz z SP i PR)	26	55	19

⁵ Wersja skonsolidowana Traktatu o UE dostępna na: http://oide.sejm.gov.pl/oide/index.php?option=com_content&view=article&id=14803&Itemid=945

Mijają dwa tygodnie od wysłania przez Komisję Europejską opinii na temat praworządności w naszym kraju, a polski rząd nie przekazał jeszcze swoich uwag do tego dokumentu, konflikt zaś wokół Trybunału Konstytucyjnego ciągle wydaje się daleki od rozwiązania.

Polacy poważnie traktują krytyczną wobec Polski opinię Komisji Europejskiej. Wprawdzie nie są zgodni w ocenie dopuszczalności wszczętej przeciwko Polsce procedury oraz motywów działania Komisji Europejskiej, jednak przeważająca część z nich sądzi, że nasz kraj powinien uwzględnić oczekiwania Komisji. Chociaż wiele osób uważa, że opinia o zagrożeniu praworządności w Polsce jest zasadna, jeszcze większą wagę w ocenie społecznej ma argument o możliwych negatywnych politycznych i gospodarczych skutkach odrzucenia dialogu z Unią Europejską. Niemal połowa badanych sądzi, że nieuwzględnienie opinii i oczekiwań Komisji Europejskiej może spowodować wprowadzenie jakichś sankcji przeciwko Polsce.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1

		Komisja Europejska wysłała polskim władzom krytyczną dla Polski opinię, w której mówi się o zagrożeniu praworządności w naszym kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, opinia Komisji Europejskiej:			Liczba osób
		jest uzasadniona	jest nieuzasadniona	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		42	34	24	999
Płeć	Mężczyźni	39	43	18	471
	Kobiety	45	25	30	528
Wiek	18-24 lata	34	35	31	103
	25-34	45	27	28	191
	35-44	48	24	28	181
	45-54	43	40	17	147
	55-64	37	41	22	176
	65 lat i więcej	41	37	22	200
Miejsce zamieszkania	Wieś	34	36	29	397
	Miasto do 19 999	35	34	30	127
	20 000 - 99 999	45	34	21	197
	100 000 - 499 999	51	29	21	161
	500 000 i więcej mieszk.	58	30	12	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	30	27	43	205
	Zasadnicze zawodowe	30	45	25	242
	Średnie	45	34	21	303
	Wyższe	60	27	13	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	62	25	13	95
	Średni personel, technicy	31	30	39	22
	Pracownicy adm.-biurowi	68	25	7	69
	Pracownicy usług	46	38	16	62
	Robotnicy wykwalifikowani	30	38	32	114
	Robotnicy niewykwalifik.	40	28	32	45
	Rolnicy	24	59	17	54
	Pracujący na własny rach.	54	36	9	52
	Bezrobotni	35	22	44	48
	Emeryci	40	40	20	227
	Renciści	31	32	37	68
	Uczniowie i studenci	39	33	28	72
	Gospodynie domowe i inni	38	16	46	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	53	31	16	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	46	34	20	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	45	32	22	242
	prywatnym gosp. rolnym	23	61	16	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	32	35	33	131
	Od 650 zł do 999 zł	34	31	34	123
	Od 1000 zł do 1399 zł	43	42	15	178
	Od 1400 zł do 1999 zł	42	33	25	133
	2000 zł i więcej	57	33	10	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	33	35	32	88
	Średnie	40	35	25	450
	Dobre	45	32	23	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	66	20	48
	Raz w tygodniu	32	40	27	459
	1-2 razy w miesiącu	47	28	25	146
	Kilka razy w roku	56	25	19	216
	W ogóle nie uczestniczy	57	19	24	124
Poglądy polityczne	Lewica	76	12	12	144
	Centrum	51	25	23	281
	Prawica	29	59	13	316
	Trudno powiedzieć	30	23	47	247

Tabela 2

		Komisja Europejska wystąpiła polskim władzom krytyczną dla Polski opinią, w której mówi się o zagrożeniu praworządności w naszym kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, opinia Komisji Europejskiej:			Liczba osób
		jest dopuszczalną formą nacisku na polskie władze	jest niedopuszczalną formą nacisku na polskie władze	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		41	39	20	997
Płeć	Mężczyźni	37	49	15	471
	Kobiety	44	30	26	526
Wiek	18-24 lata	41	41	18	103
	25-34	45	33	22	190
	35-44	50	28	22	181
	45-54	37	49	15	147
	55-64	34	44	22	176
	65 lat i więcej	37	41	22	200
Miejsce zamieszkania	Wieś	34	41	24	396
	Miasto do 19 999	38	34	28	127
	20 000 - 99 999	39	46	15	197
	100 000 - 499 999	48	36	16	161
	500 000 i więcej mieszk.	58	27	15	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	24	35	41	205
	Zasadnicze zawodowe	30	48	22	242
	Średnie	45	40	15	303
	Wyższe	59	31	9	247
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	31	9	93
	Średni personel, technicy	38	34	28	22
	Pracownicy adm.-biurowi	65	28	8	68
	Pracownicy usług	48	39	13	62
	Robotnicy wykwalifikowani	33	42	24	114
	Robotnicy niewykwalifik.	34	42	24	45
	Rolnicy	22	63	16	54
	Pracujący na własny rach.	49	46	6	52
	Bezrobotni	30	33	37	48
	Emeryci	36	45	20	227
	Renciści	21	36	42	68
	Uczniowie i studenci	49	36	15	72
	Gospodynie domowe i inni	45	21	34	71
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	52	34	14
spółce właścicieli prywatnych i państwa		47	40	13	83
sekt. pryw. poza rolnict.		45	38	17	242
prywatnym gosp. rolnym		21	63	15	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	28	40	32	131
	Od 650 zł do 999 zł	40	29	32	123
	Od 1000 zł do 1399 zł	34	50	16	178
	Od 1400 zł do 1999 zł	40	43	17	133
	2000 zł i więcej	58	37	5	153
Ocena własnych war. mater.	Złe	21	48	31	88
	Średnie	37	41	22	448
	Dobre	48	35	18	461
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	65	21	48
	Raz w tygodniu	31	44	25	459
	1-2 razy w miesiącu	49	34	17	145
	Kilka razy w roku	52	32	16	216
	W ogóle nie uczestniczy	59	25	16	123
Poglądy polityczne	Lewica	70	21	8	144
	Centrum	50	34	16	280
	Prawica	29	60	11	316
	Trudno powiedzieć	29	27	45	246

Tabela 3

		Komisja Europejska wystąpiła polskim władzom krytyczną dla Polski opinię, w której mówi się o zagrożeniu praworządności w naszym kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, opinia Komisji Europejskiej:			Liczba osób
		jest podyktowana troską o praworządność w Polsce	wynika z niechęci do PiS i obecnych władz Polski	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		38	41	21	997
Płeć	Mężczyźni	35	46	19	471
	Kobiety	41	36	23	526
Wiek	18-24 lata	37	37	26	103
	25-34	43	33	24	190
	35-44	47	32	21	181
	45-54	32	54	15	147
	55-64	33	44	23	176
	65 lat i więcej	35	45	20	200
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	47	22	396
	Miasto do 19 999	34	34	31	127
	20 000 - 99 999	38	43	19	197
	100 000 - 499 999	46	33	21	161
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	56	32	13	117
	Podstawowe / gimnazjalne	21	45	34	205
	Zasadnicze zawodowe	29	51	21	242
	Średnie	43	39	18	303
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	56	29	15	247
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	59	24	17	93
	Średni personel, technicy	45	36	20	22
	Pracownicy adm.-biurowi	52	36	12	68
	Pracownicy usług	43	45	11	62
	Robotnicy wykwalifikowani	32	45	23	114
	Robotnicy niewykwalifik.	31	44	24	45
	Rolnicy	25	56	19	54
	Pracujący na własny rach.	47	41	11	52
	Bezrobotni	27	42	31	48
	Emeryci	35	47	18	227
	Renciści	20	34	46	68
	Uczniowie i studenci	43	42	15	72
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	36	26	38	71
	inst. państw., publicznej	49	34	17	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	40	39	20	83
	sekt. prywat. poza rolnict.	43	41	16	242
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	24	58	18	56
	Do 649 zł	24	52	24	131
	Od 650 zł do 999 zł	31	36	33	123
	Od 1000 zł do 1399 zł	37	48	15	178
	Od 1400 zł do 1999 zł	40	43	17	133
Ocena własnych war. mater.	2000 zł i więcej	57	33	9	153
	Złe	22	46	33	88
	Średnie	34	44	22	448
Udział w prakt. religijnych	Dobre	45	37	18	461
	Kilka razy w tygodniu	16	72	13	48
	Raz w tygodniu	29	47	24	459
	1-2 razy w miesiącu	44	40	17	145
	Kilka razy w roku	50	30	20	216
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	54	25	21	123
	Lewica	67	21	11	144
	Centrum	48	34	19	280
	Prawica	27	63	10	316
	Trudno powiedzieć	24	32	44	246

Tabela 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna uwzględnić opinie i oczekiwania Komisji Europejskiej czy też nie? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej oddaje Pana(i) odczucia.					Liczba osób
		Tak, ponieważ praworządność w Polsce jest zagrożona	Tak, ponieważ nieuwzględnienie opinii i oczekiwań Komisji Europejskiej może mieć negatywne polityczne i gospodarcze skutki dla Polski	Nie, ponieważ Polska jest suwerennym krajem i nie może ulegać tego rodzaju naciskom	Nie, ponieważ praworządność w Polsce nie jest zagrożona	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		20	29	24	11	16	998
Płeć	Mężczyźni	20	26	28	15	11	471
	Kobiety	19	32	21	7	20	527
Wiek	18-24 lata	15	38	20	9	19	103
	25-34	17	38	20	10	15	191
	35-44	20	38	20	5	17	181
	45-54	20	25	32	14	9	147
	55-64	22	20	30	11	17	176
	65 lat i więcej	22	19	24	16	18	200
Miejsce zamieszkania	Wieś	17	24	28	10	21	397
	Miasto do 19 999	17	31	16	17	20	127
	20 000 - 99 999	18	31	27	15	9	197
	100 000 - 499 999	26	33	22	8	11	161
	500 000 i więcej mieszk.	25	37	21	6	10	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	14	23	23	8	31	205
	Zasadnicze zawodowe	17	17	26	18	22	242
	Średnie	18	36	27	10	9	303
	Wyższe	29	38	20	7	5	248
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	28	43	19	7	4	95
	Średni personel, technicy	22	42	26	3	5	22
	Pracownicy adm.-biurowi	36	37	16	5	7	68
	Pracownicy usług	23	27	31	8	11	62
	Robotnicy wykwalifikowani	15	26	26	12	21	114
	Robotnicy niewykwalifik.	18	32	19	11	21	45
	Rolnicy	6	22	50	8	14	54
	Pracujący na własny rach.	23	34	22	17	5	52
	Bezrobotni	18	23	34	6	20	48
	Emeryci	21	19	26	17	17	227
	Renciści	16	19	24	10	31	68
	Uczniowie i studenci	15	44	14	14	13	72
	Gospodynie domowe i inni	12	39	15	7	27	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	25	33	23	8	11	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	25	26	10	11	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	20	37	20	10	12	242
	prywatnym gosp. rolnym	6	22	48	11	13	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	11	27	27	13	22	131
	Od 650 zł do 999 zł	18	26	27	6	22	123
	Od 1000 zł do 1399 zł	17	25	30	15	13	178
	Od 1400 zł do 1999 zł	21	28	26	14	12	133
	2000 zł i więcej	31	33	21	9	6	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	17	14	27	13	28	88
	Średnie	18	29	24	11	18	450
	Dobre	21	33	24	11	11	461
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	14	45	22	17	48
	Raz w tygodniu	15	25	28	13	19	459
	1-2 razy w miesiącu	23	33	19	11	14	146
	Kilka razy w roku	25	36	21	6	13	216
	W ogóle nie uczestniczy	29	37	13	10	10	123
Poglądy polityczne	Lewica	39	39	12	3	7	144
	Centrum	27	32	22	8	11	280
	Prawica	11	24	38	19	8	316
	Trudno powiedzieć	12	26	16	8	37	247

Tabela 5

		Czy obawia się Pan(i), że nieuwzględnienie opinii i oczekiwań Komisji Europejskiej może spowodować wprowadzenie jakichś sankcji przeciwko Polsce, czy też się Pan(i) tego nie obawia?					Liczba osób
		Zdecydowanie obawiam się	Raczej obawiam się	Raczej nie obawiam się	Zdecydowanie nie obawiam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		9	36	28	6	21	1001
Płeć	Mężczyźni	12	34	31	9	14	473
	Kobiety	7	36	25	3	28	529
Wiek	18-24 lata	10	26	40	5	18	103
	25-34	9	39	25	8	19	191
	35-44	7	40	26	4	22	181
	45-54	11	39	28	6	16	147
	55-64	9	35	32	6	19	176
	65 lat i więcej	10	31	22	7	30	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	35	28	5	25	397
	Miasto do 19 999	10	36	22	6	26	128
	20 000 - 99 999	9	35	25	9	20	198
	100 000 - 499 999	13	38	27	5	17	161
	500 000 i więcej mieszk.	9	34	38	6	13	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	6	25	27	4	39	205
	Zasadnicze zawodowe	9	35	26	5	25	244
	Średnie	11	36	31	6	16	303
	Wyższe	10	44	27	10	10	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	9	50	23	10	8	95
	Średni personel, technicy	5	60	14	10	10	22
	Pracownicy adm.-biurowi	9	44	27	8	13	69
	Pracownicy usług	10	43	26	5	15	62
	Robotnicy wykwalifikowani	8	34	25	3	30	114
	Robotnicy niewykwalifik.	16	42	21	2	19	45
	Rolnicy	5	44	31	8	13	54
	Pracujący na własny rach.	15	31	36	5	12	52
	Bezrobotni	5	18	50	2	26	48
	Emeryci	10	32	23	8	26	229
	Renciści	11	21	29	5	34	69
	Uczniowie i studenci	6	24	52	6	13	72
	Gospodynie domowe i inni	7	36	18	4	34	71
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	11	44	24	8	12
spółce właścicieli prywatnych i państwa		10	42	26	4	18	83
sekt. pryw. poza rolnict.		10	38	28	5	18	242
prywatnym gosp. rolnym		3	44	32	9	12	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	13	25	34	5	24	131
	Od 650 zł do 999 zł	9	26	24	3	38	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	8	39	26	9	18	178
	Od 1400 zł do 1999 zł	11	39	27	5	18	134
	2000 zł i więcej	11	44	31	7	6	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	29	28	7	29	89
	Średnie	10	36	24	7	23	450
	Dobre	9	36	31	5	18	463
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	13	36	16	26	49
	Raz w tygodniu	6	32	30	6	26	459
	1-2 razy w miesiącu	4	49	25	4	17	146
	Kilka razy w roku	17	36	26	4	16	216
	W ogóle nie uczestniczy	14	39	22	9	16	124
Poglądy polityczne	Lewica	15	49	23	5	8	144
	Centrum	11	42	26	2	18	282
	Prawica	6	31	37	12	15	316
	Trudno powiedzieć	8	26	21	4	41	247